

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ЯК ЧИННИК СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Т. М. Курдельчук, М. В. Барилюк, А. Ю. Сипкова
Національний університет ДПС України

В умовах зростаючої відкритості економіки України та послідовної її інтеграції у світове господарство забезпечення безпеки банківської системи є актуальним завданням. Це зумовлено впливом зовнішнього середовища, яку сьогодні характеризується елементами посткризового періоду, та внутрішнього середовища, зокрема поглибленням конкуренції та консолідації банківського бізнесу. Вплив внутрішнього середовища зумовлює виникнення загроз, які перешкоджають процесу реалізації стратегічних напрямків розвитку банків з точки зору прибутковості та мінімізації ризиковості.

Дослідження сучасної проблематики банківської безпеки висвітлюють такі провідні вітчизняні науковці: Г. Андрощук, О. Барановський, Б. Дадашев, М. Єрмошенко, М. Зубок, О. Захаров, В. Пластун та ряд інших. Але недостатньо дослідженими залишаються питання щодо визначення концептуальних основ формування безпеки банківської діяльності.

Метою роботи є дослідження банківської безпеки, а також виокремлення проблемних аспектів та формування проблемних рекомендацій щодо покращення безпеки банківських установ.

У енциклопедії банківської справи наводиться таке визначення безпеки банків: система заходів, яка забезпечує захищеність інтересів власників, клієнтів, працівників і керівництва банку від зовнішніх та внутрішніх загроз [2].

Загальний стан банківської системи можна оцінити за кількістю банкрутств банків. Як свідчать офіційні дані Національного банку, кількість банків, що діють, в Україні зросла впродовж 2013 року – з 176 до 181 банку (при цьому кількість зареєстрованих банків становить 183). За цих же умов упродовж 2012 року 26 банківських установ було виключено з Державного реєстру банків, водночас за 11 місяців 2013 року було виключено ще 1 банк. Станом на 01.01.2014 року 19 установ знаходилося в стадії ліквідації.

Такі дані свідчать про те, що регуляторна діяльність НБУ в сучасних умовах не є ефективною. Про це свідчать також недоліки в організації пруденційного нагляду на основі встановлених для банків обов'язкових економічних нормативів. Незважаючи на дотримання майже всіх економічних нормативів, діяльність значної кількості банків в період кризи 2008 -2009 рр. була збитковою. Наявні протиріччя між законами та підзаконними актами, що спричинює неврегульованість багатьох юридичних аспектів діяльності банків. Негативний вплив на діяльність банків чинять і внутрішні чинники, зокрема високий рівень недовіри населення до банківської системи, непрозорість діяльності банків тощо [1].

На нашу думку, основні стратегічні заходи з метою обмеження негативного впливу загроз на стан банку такі:

- проведення виваженої цінової політики, участь банку в регіональних економічних проектах;
- підвищення ефективності та зниження собівартості банківських послуг;
- аналіз партнерів, зокрема уникнення джерел фінансування, поведінка яких є непередбачуваною, розміщення коррахунків у надійних фінансових установах;
- введення в керівні колегіальні органи великих підприємств позичальників представників банку;
- приділення великої уваги підвищенню довіри до банку, його рекламі, посиленню прозорості фінансового стану банку;
- уникнення залежності від «політичних» капіталів, жорстке дотримання вимог законодавства у сфері банківської діяльності;
- проведення виваженої кадрової політики, зокрема у сфері оплати праці та соціального захисту працівників [4].

На сьогодні банки потребують створення комплексної системи забезпечення фінансової безпеки банку, яка, у свою чергу, дасть змогу банку не втратити ліквідність і платоспроможність, а також протистояти різноманітним загрозам та самостійно ліквідувати наслідки їх реалізації. При цьому

об'єктами захисту такої системи насамперед стають фінанси, матеріальні цінності та інформація банку. Згідно з проведеними дослідженнями встановлено, що 80% коштів банків становлять обігові кошти, за допомогою яких здійснюються банківські операції, а решта використовується для інших потреб. За таких умов, можна стверджувати, що головну увагу в забезпеченні економічної безпеки слід приділяти саме захисту матеріальних цінностей, банківських операцій та інформації [3].

Отже, для забезпечення банківської безпеки необхідно здійснити послідовно або одночасно заходи щодо організації безпеки, а саме: формування необхідного ресурсного потенціалу; загальностратегічне прогнозування та планування безпеки за функціональними складовими; стратегічне прогнозування для забезпечення фінансової стійкості банків; загальнотактичне планування безпеки за функціональними складовими; тактичне прогнозування в системі забезпечення фінансової стійкості банків; здійснення функціонального аналізу рівня безпеки; загальна оцінка досягнутого рівня безпеки. Тільки за умови здійснення в необхідному обсязі зазначених заходів можна досягти належного рівня безпеки банківської діяльності.

Список використаної літератури:

1. Зміцнення банківської системи як чинника безпеки фінансової системи держави/ О. Д. Вовчак, П. М. Сениц // Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні питання фінансової безпеки держави». – м. Харків. – 2014.
2. Концептуальні основи формування системи безпеки банківської діяльності / В. В. Коваленко// Економічний часопис – XXI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/tetyana_kurdelchuk/Downloads/ecchado_2013_1-2\(1\)__18.pdf](file:///C:/Users/tetyana_kurdelchuk/Downloads/ecchado_2013_1-2(1)__18.pdf).
3. Роль банківського сектора у забезпеченні фінансової безпеки держави/ В. Я. Вовк // Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні питання фінансової безпеки держави». – м. Харків. – 2014.
4. Стратегія забезпечення банківської безпеки: проблеми та перспективи/ О. І. Вівчар// Економічна безпека. – Тернопіль. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2013/v2/NV-2013-V2_8.pdf.